2026-10-21

Brottsofferjouren Sverige
Hammarby fabriksväg 25, 6 tr
120 30 Stockholm
info@brottsofferjouren.se
www.brottsofferjouren.se
Växel: 08-644 88 00
Brottsofferstöd: 116 006

Remissvar av SOU 2026:34 Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Inledning

Brottsofferjouren Sverige (BOJ) har tagit del av betänkandet. Remissvaret behandlar de delar av förslagen som har särskild betydelse för brottsutsattas faktiska tillgång till information, stöd, skydd och rättslig prövning.

Kapitel 6 – Allmänna bestämmelser och straffrättsliga förpliktelser (artiklarna 1–13)

Nya brott och åtgärder mot nätbrott

BOJ tillstyrker förslagen om nya brott, en skärpt reaktion på allvarlig olaga förföljelse och en ny ordning för att avlägsna eller oåtkomliggöra brottsligt innehåll på nätet. Det digitala våldet är en integrerad del av våld i nära relationer. Digital kontroll, trakasserier, hot och integritetskränkningar kan fortsätta långt efter att en relation eller en enskild händelse har upphört. Förslagen kan ge rättsväsendet bättre möjligheter att möta dessa former av brottslighet och är särskilt angelägna för personer som är sårbara för nätbrott, digital förföljelse och våld i nära relationer.

Kapitel 7 – Skydd för brottsoffer och tillgång till rättslig prövning (artiklarna 14–24)

Anmälan och tillgång till rättslig prövning

BOJ välkomnar direktivets krav på att det ska gå att anmäla våldshandlingar genom säkra, lättillgängliga och användarvänliga kanaler, däribland på nätet eller genom annan säker informations- och kommunikationsteknik. Möjligheten att lämna in bevisning digitalt bör också finnas, med beaktande av nationella förfaranderegler. Sådana kanaler

kan göra det enklare för brottsutsatta att anmäla brott och lämna material, men måste utformas så att de är säkra och möjliga att använda för personer med olika behov. Även de som gör sina anmälningar digitalt behöver få information om stöd och förmedlas vidare till stödorganisationer.

Barns rätt att anmäla och få skydd

BOJ ser positivt på att barn ska kunna anmäla våld som begåtts av en person med föräldraansvar utan den personens samtycke. Det är en viktig del av ett barnrättsperspektiv. Det är också viktigt att barn bemöts av polisanställda med särskild kompetens och att det finns fungerande mekanismer för att skydda barnet innan den misstänkta personen informeras.

Individuella skyddsbedömningar

BOJ välkomnar förslaget att närstående till en målsägande som utgångspunkt ska förutsättas ha särskilda skyddsbehov, om det inte finns omständigheter som talar emot det. Särskild hänsyn behöver också tas till målsägandens personliga förhållanden, exempelvis ålder, graviditet, psykisk ohälsa, missbruk eller stark rädsla, samt till personer som har begränsade resurser att hantera brott. Barn, personer utsatta för sexualbrott, personer med funktionsnedsättning och personer utsatta för brott i nära relationer är exempel på grupper som kan behöva särskilt stöd och skydd.
Avseende kapitel 7.3 om individuella skyddsbedömningar möter vi frekvent problemet att polisen – trots anmälan om våld och hot, inklusive i nära relation – inte har gjort en riskbedömning eller begärt biträde av BOPS innan målsäganden själv uttryckligen ber om det. Huruvida en riskbedömning görs bör inte vara avhängigt av att målsäganden själv har kunskap nog att uttryckligen be om det.
BOJ vill särskilt framhålla att polis och socialtjänst inte använder samma bedömningsinstrument. Polisen använder SARA när det gäller våld i nära relation och socialtjänsten Freda. Det kan leda till olika bedömningar av samma situation och få allvarliga konsekvenser för den brottsutsatta. Riskbedömningar behöver samordnas bättre och ligga till grund för en gemensam förståelse av skyddsbehovet.

Kontaktförbud

Avseende kapitel 7.6 om kontaktförbud: Utöver att den som skyddas av ett kontaktförbud behöver få information om gärningspersonen bryter mot förbudet, som utredningen diskuterar, vill BOJ framhålla att överträdelser av kontaktförbud behöver tas på större allvar och leda till snabbare åtgärder. I dagsläget kan gärningspersonen bryta mot kontaktförbud många gånger utan konsekvens, inte minst genom digitala kontakter.

Kapitel 8 – Stöd till brottsoffer (artiklarna 25–33)

Tidig information och hänvisning till stöd

BOJ välkomnar direktivets bestämmelser om stöd till brottsoffer. Tidig information om stöd och en fungerande hänvisning till stödverksamhet är grundläggande för att brottsutsatta ska kunna tillvarata sina rättigheter och återhämta sig efter brott. Stöd måste också finnas för personer som inte vill eller kan polisanmäla.
Polisen ska informera målsäganden om möjligheten till stöd, hjälp och vård. BOJ anser att informationen också måste följas av en fungerande förmedling till en stödorganisation. I dag förmedlas mindre än tre procent av dem som anmäler brott direkt från polisen till en stödorganisation. Vissa tackar nej till stöd, men många får av olika skäl aldrig frågan. Av dem som tillfrågas och tackar ja till stöd väljer 97 procent stöd från en civilsamhällesorganisation. Av alla ärenden väljer 4 av 5 Brottsofferjouren. Socialtjänsten har visserligen ett ansvar att erbjuda brottsutsatta stöd enligt 13 kap. 1 § socialtjänstlagen, men når långt ifrån alla. Socialtjänsten kan därför inte ensam säkerställa att alla brottsutsatta erbjuds stöd.
Civilsamhällets organisationer är ofta lättillgängliga verksamheter med låga trösklar och står för en betydande del av stödet till brottsutsatta. Samverkan mellan kommuner, myndigheter och stödorganisationer behöver därför utvecklas och få långsiktiga förutsättningar. BOJ har fler idéburna offentliga partnerskap (IOP) än någon annan organisation: 108 IOP samt ytterligare 46 samverkansavtal med kommuner. Sådana samarbeten visar på civilsamhällets viktiga roll, men möjligheten att erbjuda stöd ska inte vara beroende av tillfälliga eller geografiskt ojämnt fördelade överenskommelser.

Barns faktiska tillgång till stöd

BOJ delar däremot inte utredningens bedömning att barns tillgång till stöd i praktiken är säkerställd. I dagsläget förmedlar polisen inte barn under 15 år till stödorganisationer utan vårdnadshavares samtycke. BOJ har sedan övergången till digital förmedling i februari 2025 inte fått några barn under 15 år förmedlade och även andra organisationer vittnar om att förmedlingen har minskat eller helt upphört. Att barn kan få information om stöd, exempelvis i samband med förhör, är inte detsamma som att de faktiskt hänvisas till eller får kontakt med en stödverksamhet. Det är oklart hur barn under 15 år förmedlas vidare till stöd.
Detta riskerar att innebära att barn inte får det stöd de behöver och har rätt till. Det behöver säkerställas att barn hänvisas till stödtjänster när behov finns, även utan föregående samtycke från den person som har föräldraansvar.
Barnahus kan spela en viktig roll genom att samla polis och socialtjänst och möjliggöra barnanpassade förhör och insatser. BOJ välkomnar arbetet med en nationell plan för samordning av barnahusverksamheterna. Planen bör bidra till likvärdig tillgång till stöd och insatser för barn oavsett bostadsort.

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Stödet till personer med funktionsnedsättning behöver också stärkas. BOJ bedömer att det finns brister i både tillgången till stöd och kompetensen om målgruppens behov. Det krävs insatser som gör stödet tillgängligt och säkerställer att personal och verksamheter har den kunskap som behövs.

Specialiserat stöd efter sexuellt våld

Avseende kapitel 8.2 om specialiserat stöd till brottsoffer som utsatts för sexuellt våld: Även om det akuta mottagandet anses uppfylla direktivets krav finns stora brister och geografiska skillnader gällande tillgången till långsiktigt kvalificerat stöd och traumabehandling för sexualbrottsutsatta. Det gäller särskilt personer som blivit utsatta för sexuellt våld under längre tid, till exempel under uppväxten, och är komplext traumatiserade till följd av utsattheten.

Skyddat boende

Avseende kapitel 8.6 om skyddat boende: Direktivet uppger att skyddade boenden ska vara lättillgängliga. Det kan inte sägas vara fallet i dag. Det har under senare år blivit allt vanligare att socialtjänsten avslår ansökningar om skyddade boenden, trots höga resultat på riskbedömningar och trots att den utsatta saknar andra alternativ. Det är också allt vanligare att den våldsutsatta hänvisas till vandrarhem som inte erbjuder stöd och inte heller uppfyller de säkerhetskrav som ställs på skyddade boenden. Efter lagändringen 2024 om medföljande barn ser vi också exempel på att kommunens våldshandläggare erbjuder den våldsutsatta föräldern skyddat boende på grund av pågående våld och hot, samtidigt som barnhandläggarkapen nekar barnet att följa med. Barnet tvingas då stanna hos våldsutövaren. Det innebär att den våldsutsatta förälderns skyddsbehov i praktiken inte kan tillgodoses, eftersom hen tvingas välja mellan att stanna hos sitt barn och att söka skydd från våld.

Finansiering av stödverksamheter och stödlinjer

BOJ anser att civilsamhällets brottsofferstödjande organisationer behöver mer långsiktiga och förutsägbara finansieringsformer. Nuvarande finansiering ger inte tillräckligt stabila förutsättningar för att hålla stödet tillgängligt över tid och i hela landet. BOJ:s statsbidrag från Socialstyrelsen inom ramen för förordningen om statsbidrag till kvinno- och tjejjourer och vissa andra ideella organisationer inom brottsofferområdet har minskat från 5 miljoner kronor till 1,2 miljoner kronor. Det är anmärkningsvärt eftersom kvinnor utsatta för olika typer av våld och övergrepp utgör en stor del av BOJ:s stödsökande. Utredningens bedömning att finansieringen av brottsofferstödet är hållbar

behöver därför prövas mot organisationernas faktiska förutsättningar att tillhandahålla stöd.
BOJ:s nationella stödlinje 116 006 är det EU-harmoniserade numret för brottsofferstöd och riktar sig till alla brottsutsatta. Stödlinjen förmedlar kontakt till lokala brottsofferjourer och kan nås via telefon, chatt och e-post. Den som kontaktar stödlinjen kan vara anonym. BOJ erbjuder information på lättläst svenska, teckenspråk och engelska samt stöd på mer än 29 språk. Stödlinjen möjliggör också förmedlingen av ärenden från polisen när stödsökanden valt annan organisation än brottsofferjour, t.ex. kvinnojour eller stödcentrum för unga där sådan verksamhet finns.
Trots sitt uppdrag får BOJ:s nationella stödlinje ingen statlig finansiering. Den är den enda nationella stödlinjen som inte får statlig finansiering. Det begränsar möjligheten att utveckla och tillgängliggöra verksamheten, bland annat att hålla den öppen dygnet runt. BOJ ställer sig därför tveksam till utredningens bedömning att Sverige fullt ut uppfyller direktivets krav på stödlinjer för brottsoffer. Den nationella stödlinjen behöver få en långsiktig finansiering som motsvarar dess uppdrag och betydelse.

Kapitel 9 – Förebyggande arbete och tidig intervention (artiklarna 34–37)

BOJ välkomnar direktivets bestämmelser om förebyggande arbete och tidig intervention. Ett effektivt förebyggande arbete är centralt för att minska våld och annan brottslighet samt för att tidigt identifiera och stödja personer i riskzonen.
Kunskapen om våld i nära relationer, könsrelaterat våld och digitala våldsformer behöver stärkas hos berörda yrkesgrupper. Strukturer för tidig upptäckt och samverkan mellan myndigheter, skola, hälso- och sjukvård och civilsamhällets organisationer bör utvecklas. Informations- och utbildningsinsatser som förebygger våld och motverkar skadliga normer och attityder bör prioriteras, med särskild vikt vid barn och unga.

Kapitel 10 – Samordning och samarbete samt statistik (artiklarna 38–44)

Ett effektivt genomförande förutsätter fungerande samverkan mellan berörda myndigheter och civilsamhällets organisationer. Strukturer för samordning behövs på både nationell och lokal nivå. Civilsamhällets organisationer behöver ges reella och långsiktiga möjligheter att delta och bidra med kunskap om brottsutsattas behov. Uppföljningen bör visa om reformerna leder till faktisk tillgång till stöd och skydd. Den bör bland annat omfatta hur brottsutsatta hänvisas till stödverksamheter, barns faktiska tillgång till stöd, stödets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt resultatet av åtgärder mot digitala brott. Uppföljningen bör också bidra till kunskapsutveckling och likvärdiga insatser i hela landet.

Sammanfattande ställningstagande

BOJ tillstyrker i huvudsak betänkandets förslag om nya brott, skärpta reaktioner vid allvarlig olaga förföljelse och en ordning för att avlägsna eller oåtkomliggöra brottsligt innehåll på nätet. BOJ delar däremot inte fullt ut bedömningen att nuvarande ordning redan uppfyller direktivets krav på stöd och skydd i praktiken.
För att reformen ska få avsedd effekt behöver brottsutsatta få tidig och likvärdig tillgång till stöd, barn kunna hänvisas till stöd utan att vårdnadshavares samtycke i onödan hindrar detta, riskbedömningar samordnas bättre och stödverksamheter få långsiktig finansiering. Det behövs även en hållbar finansiering av den nationella stödlinjen 116 006, stärkt kompetens och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning samt systematisk uppföljning av hur stödet fungerar för brottsutsatta i praktiken.

Monica Ekström
Förbundsordförande
monica.ekstrom@boj.se

Ylva Sperling
Generalsekreterare
ylva.sperling@boj.se